

דברי פרידה לשלמה (זפל) טמיר ז"ל

זפל חברנו היקר,

זכית לחיות חיים עשירים, דינאמיים, מאתגרים ולא תמיד קלים. כמו חברים אחרים היית שותף למפעל חיים – בניית חברה חדשה וקיבוץ – שהיוו תשתית חיונית לתקומתה של מדינת ישראל.

במקביל לכך הקמת משפחה מגובשת ואוהבת, שהסבה לך נחת רבה. אוהבך – משפחה וחברים – נתנו לך ביטוי רק לאחרונה עת חגגת ברוב עם בחדר האוכל את יום הולדתך ה-90! היה לך לראותך מבלה שעות אין ספור עם ששת נכדיך, מדריך ומלמד אותם מלאכות שונות, יצירה ואומנות. מעטים הם אלו שניחנו במתת האל של ידי זהב כשלך.

ידעת לנצל כשרונות אלה בעיקר לטובת החברה הקיבוצית שלנו, שכל כך נזקקה ליכולותיך בתחומי הנגרות, בניה, סנדלרות, צילום, חשמל, תכנון... ובעצם במה לא?! הרגשת חובה וראית ייעוד במתן שרות רצוף עשירות שנים, בהקרנת הסרטים בקיבוץ לשמחתם של בני כל הגילאים; בצילום והסרטה של אירועים ובשרות הארכיון; בבנייה, בתכנון ועוד ועוד.

זפל, נולדת ב-10.7.1916 בברסלאו שבגרמניה, למשפחת טרוויפלד, בית יהודי בורגני מסורתי. המשפחה עסקה במטבח. היית האח הקטן המפונק (כדבריך...), לשתי אחיות בוגרות. לא זכית לגמור את תעודת הברגות עקב עליית הנאצים לשלטון. כבר בגילך הצעיר יחסית הבנת, בניגוד לעמדת הורך – שבנסיבות הפוליטיות שנוצרו, יש לשנות כיוון: ללמוד מקצוע את החשמלאות; לפעול במסגרת ארגוני נוער יהודיים – הצופים העבריים ומכבי; ולעבור הכשרה בארנסדורף, כהכנה לעליה ארצה. בהכשרה היית מדריך חשמל ומסגרות, ביחד עם חברך חיים פרידמן (לימים חבר מעין-צבי) שהדריך גרות. באותה הכשרה היו גם רות וייל, מרים בחן, אסלי ופרנצק (שהיו גם הם חברי מעין-צבי).

במרץ 1939 התחילה להתארגן "עלייה ב". לך ולרבים אחרים כמוותך, שהיו כבר מעל גיל 18 – לא היה סיכוי לקבל "סרטיפיקטים"; האפשרות היחידה לעלות לארץ ישראל – הייתה בעליה הבלתי לגאלית. היו אלה ימים קשים: אחות אחת עוד הצליחה לצאת לאנגליה, אבל כל יתר בני המשפחה נשארו בגרמניה, הגיעו לאושוויץ ונספו.

אתה וחברים נוספים יצאתם ברכבת לוינה, משם עזי גבול יוגוסלביה ומשם דרך עיר נמל היטלטלת מאוניה לאוניה עד שראיתם את אורות חופי הארץ. זרקתם את כל אשר לכם אל הים, גם כדי שהאנגלים לא יוכלו לזהותכם, עליתם על סירות ה"פל-ים" ובעזרתם אל חופי הרצליה. הגפירים היהודים "שהתנדבו" להחליף את האנגלים במשמרת, אפשרו לכם לעלות לחוף ומשם לכפר שמריהו. בסופו של דבר, בתחבולות שונות, הגעתם אל "קבוצת מעין", ללא תעודות ובחוסר כל. תוך זמן קצר מוניתם אתם עצמכם לגפירים... בעלי תעודות, משכורת, ונשק אנגלי.

החיים במעין באותם ימים היו קשים ביותר: רבים חלו בקדחת, בין היתר עקב חולשה ותת תזונה וגם אתה אז חלית 6 פעמים! ובכל זאת – בניית משק, חברה ומדינה שבדרך – חייבו לשנס מתנייים ולהתגבר. אתה כמוך זפל, תרמנת תרומתך בתשתיות החשמל, בהקמת האוהלים והמבנים הראשוניים, בתיקוני הנעליים של החברים, וגם – ביצירת היסוד לשוב החדש שעלה מלמטה אל ההר. מאז אותם ימים לא חדלת לתרום בדרכך – המעשית, הטכנית, היצירתית והיסודית – לבניית הישוב, שהתבסס כלכלית וחברתית ושינה שמו ל"מעין-צבי". כאן גם זכית למצוא את שותפתך לחיים רות, שהגיעה למעין מבית ספר "תלפיות", עמה חיית חיים מאושרים משך 62 שנים.

נולדו לכם הבנים אורי וחגי, אשר בנו גם הם במעין-צבי את ביתם, התחתנו והביאו לכם אושר רב יחד עם ששת הנכדים שכה אהבך.

כבר בשנים הראשונות לשהותך במעין – זכית להכרה בכישוריך המיוחדים, ונקראת לשרת בתנועה כמנהל מדור הבניה במחלקת התכנון. בכרונולוגיה של דברי מעין-צבי, אפשר למצוא עימותים לא מעטים עם התנועה, כששני הצדדים לא מוותרים בקלות על שירותיך. אבל תמיד המשכת לתרום ממרצך ויכולותיך, כרכו בניה ותכנון, כחבר בועדות ובצוותים וכן בעבודות סולו – לחיזוק התרבות, התכנון, הארכיון, האסתטיקה ואפילו המשק החקלאי והתעשייתי.

נוכר אותך

- כמי שהיה מוכן לתרום כמעט לכל משימה שנתבקש ;
- כמי שהיסודיות, הדליקנות וההתמדה – היו חלק מאישיותו ;
- כאיש ברזך כשרונות טכניים, אומנותיים ותכנוניים ;
- וכמי שכל כך אהב את קיבוצו ויותר מכל – את משפחתו.

היום אתה חוזר שוב לדור במחיצתם של רבים מאלה, שהיו חבריך לחיים ולדרך.

נוח בשלוט על משכבך.

יהי זכרך ברוך

אורי פיליפס

19.9.2006

לבעלי היקר, לאבא, לסבא

אנחנו כולנו כאן, מבקרים אצלך, כדי לספר מה עבר עלינו בחודש שעבר. כעת שעת הערביים. זמן שאתה כל כך אהבת לשבת בו על המרפסת ולהתבונן איך נגמר עוד יום. לא פעם סיפרת לבנים (שהיו אז ילדים קטנים) את הסיפור הבא: כעת השמש שוקעת, הכדור האדום והלוהט הזה נושק לגלי המים באופק ואז שומעים שש חזק- כמו מים שמכבים את האש. השמש הולכת לישון כמוכם. מחר היא תעיר אותנו ליום חדש. הילדים הקשיבו לסיפור עוד ועוד והאמינו בתמימות שכך יגיע המחר. עוד הרבה סיפורים היה אפשר לספר, אך נעבור מהעבר הרחוק להווה של ימינו. לפני חודש עזבת אותנו, אך למרות זאת אתה קרוב אלינו מאוד. נספר לך מה עבר אלינו ב- 30 ימים האלה. עובדים, לומדים, מבקרים הרבה אצל סבתא, כי החיים נמשכים. עברו החגים, החופשים בבית הספר, בקיצור- עסוקים מאד!

ינאי סיפר לי שהוא ילמד בחוג של אווירונים-פעם גם ענר התעניין בזה- ובהזדמנות הזאת אמרתי לו שגם אתה סבא, למדת לטוס ובנית אפילו דאון. מיטל התחילה בשיעורי נהיגה, נופר רוקדת הרבה, ושרון בועט בכדור העגול. יוגב מצחיק את כולנו ועוסק בתעלולים שהוא לומד בחוג קרקס ובימים אלו ממש קיבל חגורה ירוקה בגיודו. "עכשיו אתה יודע איך אנו מעבירים את זמננו ובין לבין מדברים הרבה עליך" ומה אתה היית חושב על כל החדשות. סבא, אנו נמשיך לספר לך בכל ביקור אצלך, מה מתרחש במשפחה, כי אתה תמיד איתנו!

תנוח על משכבך בשלום, אנו ביחד לתמיד, כל הטמירים...

סבא

ברגעים אלה ממש אני נמצא בצפון ומפקד על סיור רכוב על הגבול בקו שאנחנו תופסים, אתה יודע, עוד אחת מהמשימות השגרתיות והמתישות שהייתי מספר לך אליהן כאשר הייתי מגיע הביתה פעם ב-16 יום, ומצפה לראות אותך ולדבר קצת, לספר איך הולך בצבא, ומה אנחנו עושים ולמה אני כבר לא בקורס, ולהרגיע אותך ואת סבתא בסיפורים שהכל בסדר וזה לא מסוכן. בסך הכל הגבול הצפוני של המדינה, וגם לא כזה רחוק מהבית. בדיוק בשבת האחרונה ההורים ביקרו אצלי, ישבנו במסעדה במטולה והיה ממש כיף, כמובן שגם דיברנו אליך ואבא סיפר שהמצב יותר טוב. דווקא חשבתי שאני אספיק לראות אותך בשבוע הבא כשאצא הביתה ולספר כמעט כל מה שעבר עלי לאחר שאלות נוקבות של סבתא והקשבה מלאה שלך. כנראה שהפעם אתה זה שהקדמת אותי.

אז אני מנסה להיזכר עכשיו כמעט ב-20 שנה האחרונות בחיי בהם הייתי נכדך הבכור, ועולים לי מלא סיפורים לראש: הקיבוץ שהיית שותף מלא בתכנונו ובבנייתו, החל מבתי הפטרייה הראשונים, החדר אוכל, המבנים הציבוריים ובתי המשפחות, תוך כדי שהכל צולם ותועד על ידיך כמובן, ולא נשכח שגם בתחום זה היית מספר 1. זכור לי שעד לפני כמה שנים עוד היית נוסע עם סבתא לנופש בחו"ל מדי שנה, ותמיד קורא לי לפני, שבידך חוברת של לגו ואומר לי: "תבחר מה שאתה רוצה, אם נמצא נביא..."

עלילות נוספות על האיזידור הישן שהיה לכם, על אבא כשהיה צעיר, ועל סבא זפל בעל ידי הזהב, שמתקן, משפץ ובונה הכל בשביל כולם החל מפזלים, צעצועים ועפיפוני ענק ועד למכוניות מוטוריות, בתים ואפילו החדר החדש שלי שלקחת חלק בתכנונו ונתנית עצות חכמות לאבא בבנייה למרות גילך המופלג.

עוד לפני חודשיים ישבתם כל המשפחה וחגגתם את יום הולדתך ה-90 והמכובד שסבתא ארגנה לך, אני שכבר הייתי בדרך הביתה הוקפצתי חזרה לצבא בגלל האירועים בצפון, והפסדתי את החגיגה. הצטערתי אך יכולתי לומר בביטחון מלא ששנה הבאה אני בטוח אגיע.

רק שתדע סבא, מעטים הנכדים שסבא שלהם מגיע לגיל כל כך מכובד בעודו בריא וצלול והם כבר כמעט אחרי צבא, ואני זכיתי לכך לכל אורך שנות חיי.

סבא, אמשיך לשמור עליך מכאן ועל כולנו, אתה הסבא הראשון שיחסר לי.

17.10.06

אלכנה לסבא
במל"א 30 י"ס.

סבא-

חודש שאתה לא איתנו,
חודש שאנחנו מדברים עלייך בלשון עבר,
החודש הזה נראה כמו נצח.
יש את התחושה של השקט בבית.
זה נראה כאילו עוד מעט תיכנס אל הסלון, תגרור את הרגל
בעזרת ההליכון ותתיישב על הספה כשקול הטלוויזיה חזק
וסבתא מבקשת ממך להחליש.
נשארו כל כך הרבה זיכרונות ממך סבא, זיכרונות שננצור לעד.
לפני כמה ימים באנו לבקר את סבתא ודיברנו על אוסף הבולים
שאספת, צפינו בתמונות שצילמת ובספרון שיצרת.
אפשר להתגאות ולומר כי התברכת בהרבה מאד כישרון וניצלת
אותו עד הרגע האחרון.
אז סבא, נוח בשלום על משכבך,

ודע שאנחנו אוהבות אותך תמיד.

נכדותייך מיטל ונופר.